

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 Valtioneuvosto

Asia Salpausselän syyttäjänviraston lausunto lähisuhdeväkivaltarikosten sovittelu -Nykytila ja kehittämissuhteet -raportista ja siinä esitetyistä kehittämissuhteista.

Viite STM/449/2019

Salpausselän syyttäjänviraston alueella lähisuhdeväkivaltarikoksia sovittellaan jonkin verran. Pääsääntöisesti sovitteluun lähettäminen tapahtuu poliisin toimesta. Sovitteluun lähettämisessä ja sovittelussa noudatetaan raportissakin mainittuja kriteereitä ja erityistä huomiota kiinnitetään väkivallan laatuun, vammojen laatuun, tekojen mahdolliseen toistumiseen, uhrin asemaan sekä tekijän suhtautumiseen tekoonsa. Onnistuneen sovittelun vaikutukset rikosprosessiin ja sen jatkumiseen vaihtelevat tapauskohtaisesti. Onnistuneen sovittelun seurauksena syyttäjä saattaa tutkinnanjohtajan esityksestä määrätä esitutkinnan lopetettavaksi, syyttäjä saattaa tehdä syyttämättäjäyttämispäätöksen ns. kohtuus -perusteella tai syyttäjä saattaa esittää tavanomaista lievemmän seuraamuslupauksen.

Raportissa esitetyt kehittämissuhteet ovat hyviä ja oikeansuuntaisia. Niin syyttäjien kuin poliisinkin osaamista sekä tietoisuutta lähisuhdeväkivallan sovittelusta ja siihen liittyvistä erityispiirteistä tulee lisätä koulutuksella. On tärkeätä, että kaikki syyttäjät ja poliisit kykenevät ainakin jossain määrin tunnistamaan lähisuhdeväkivaltaan ja sen sovitteluun liittyvät erityispiirteet, riskitekijät sekä haasteet.

Epäillyt rikokset, joihin liittyy lähisuhdeväkivaltaa olisi hyvä keskittää sekä poliisissa että syyttäjälaitoksessa vain tiettyjen tutkijoiden ja syyttäjien hoidettaviksi. Tällöin sekä poliisien että syyttäjien aihealueeseen liittyvä erityiskoulutus voitaisiin hoitaa yhteistyössä ja samalla varmistettaisiin, että kaikki saavat sisällöltään vastaavat

koulutukset. Lisäksi lähisuhdeväkivaltajuttujen keskittäminen vain tietyille tutkijoille ja syyttäjille olisi omiaan helpottamaan esitutkintayhteistyötä sekä yhdenmukaistamaan ratkaisukäytäntöjä.

Lähtökohtaisesti sovitteluun lähettäminen tulee olla poliisin tehtävänä. Poliisi tapaa lähisuhdeväkivaltatapauksen osapuolet henkilökohtaisesti ja poliisilla on kattava pääsy erilaisiin rekistereihin (rikos-, sakko- yms.), joten poliisilla on lähtökohtaisesti syyttäjää huomattavasti paremmat edellytykset arvioida esimerkiksi osapuolten taustoja, asemaa sekä tekojen uusimisriskiä. Tapauskohtainen arviointi voitaisiin esimerkiksi yhdistää ainakin asianomistajan osalta esitutkintalain perusteella suoritettavaan suojelutarpeen arviointiin. Asianomistajan suojelutarpeen arviointi tulee lähtökohtaisesti tehdä jokaisessa lähisuhdeväkivaltarikosepäilyssä ja siinä pyritään selvittämään pitkälti samansuuntaisia asioita osapuolten taustoista kuin on tarpeen myös selvitettäessä lähisuhdeväkivalta -rikoksen soveltuvuutta sovitteluun.

Poliisin sovitteluun soveltumisen arvioinnissa keräämät tiedot olisi joka tapauksessa tarpeellista välittää syyttäjän tietoon myös sellaisissa tapauksissa, joissa poliisi päättää olla lähettämättä asiaa sovitteluun. Tällä tavoin myös syyttäjä kykenee tarvittaessa vielä kerran itsenäisesti arvioimaan tapauksen soveltumista soviteltavaksi. Poliisin keräämät tiedot voitaisiin välittää esitutkinta-aineiston yhteydessä esimerkiksi erillisellä lomakkeella.

Sovittelutoiminnan painopiste tulisi keskittää poliisin ja sovittelutoimiston piiriin. Tällöin arviointi sovitteluun soveltuvuudesta tai soveltumattomuudesta perustuisi tapaustietojen ja asiakirja-aineiston lisäksi myös osapuolten henkilökohtaisen tapaamiseen ja siten asian kokonaisvaltainen arviointi olisi merkittävästi täydellisempää kuin syyttäjillä, jotka joutuvat toimimaan pelkästään asiakirjatiedon varassa.

Työryhmän kehittämissuosituksissa on todettu, että poliisin esitutkintamateriaali toimitetaan sovittelutoimistoon vain osapuolten suostumuksin. Käytännössä suostumusta sovitteluun tulisi laajentaa siten, että se kattaa myös esitutkinta-aineiston toimittamisen sovittelutoimistoon. Tällä tavoin varmistetaan se, että myös sovittelija saa tietoonsa viranomaisselvityksessä esille tulleet seikat ja hänellä on käytettävissään kaikki asiassa saatu tieto, kun hän sovittelun aikana harkitsee sovittelun edellytyksenä olevia seikkoja.

Lähtökohtaisesti toistuvan tai jatkuvan väkivallan tilanteissa sovittelun mahdollisuuteen tulisi suhtautua kielteisesti ja sovittelu voisi tulla kyseeseen vain erityisen poikkeuksellista syistä.

Syyttäjien suhtautuminen lähisuhdeväkivallan sovitteluun sekä ratkaisukäytäntö sovittuihin lähisuhdeväkivaltajuttuihin liittyen on

kirjavaa. Tämän vuoksi yksityiskohtaisille ohjeille yhtenäisen menettelyn turvaamiseksi olisi tarvetta. Tällaisten ohjeiden laadinta on valtakunnansyyttäjänviraston tehtävä.

Kihlakunnansyyttäjä Markku Happonen

Kihlakunnansyyttäjä Petri Törmälä